

Horen en luisteren

Horen en luisteren zijn niet hetzelfde. Bij horen gaat het om het opnemen van de geluiden die je oor binnenkomen. Bij luisteren gaat het om het omzetten van die geluiden. Om te kunnen luisteren moet je kunnen horen.

Kan uw kind wel geluiden horen, maar verloopt het omzetten van die geluiden niet optimaal, dan heeft uw kind moeite met luisteren. In deze folder staan oefeningen om het luisteren te stimuleren.

Hoe ontstaat een verminderd gehoor?

Er kunnen verschillende oorzaken voor slecht horen zijn, zoals oorontsteking, langdurige verkoudheid, een aangeboren afwijking en andere keel-, neus- en oorklachten.

Bij verkoudheid kan het zijn dat een kind de ene dag beter hoort dan de andere. Daarom is het soms moeilijk om te ontdekken dat een kind minder goed hoort.

Slecht horen betekent niet alleen minder horen, maar ook anders of vervormd horen. Hierdoor is de kans groot dat uw kind iets verkeerd begrijpt of dat het verkeerd begrepen wordt. Ook kan het kind de woorden uit gaan spreken, zoals hij ze hoort, bijvoorbeeld: 'bouter' in plaats van 'kabouter' of 'menaar' in plaats van 'banaan'.

Wat zijn de kenmerken van een verminderd gehoor?

Er kan sprake zijn van een verminderd gehoor als het kind:

- niet reageert als u hem roept;
- schrikt van onverwachte geluiden;
- opvallend hard praat;
- vaak navraagt wat er gezegd is;
- gespannen naar de mond kijkt van degene die praat;
- vaak wegdroomt.

De jeugdarts van JGZ kan vaststellen of het gehoor van uw kind in orde is of niet.

Tips

- Zorg dat uw kind uw gezicht kan zien als u praat. Ga naar hem toe als u iets wilt zeggen. Praat niet tegen uw kind vanaf een grote afstand of vanuit een andere kamer. Als u zelf heen en weer loopt verstaat hij u minder goed.
- Ga niet harder praten, maar praat duidelijk zonder overdreven mondbewegingen.
- Zorg ervoor dat u zelf in het licht zit als u voorleest of aan het praten bent.

- Probeer geduld te hebben als u iets moet herhalen.
- Houd de spraak van uw kind in de gaten: onduidelijk spreken, kleine woorden in een zin overslaan, hard praten ... het kan er allemaal op wijzen dat er sprake is van gehoorproblemen.
- Zorg voor een rustige omgeving. Laat bijvoorbeeld niet de radio of tv de hele dag aanstaan.
- Vertel aan de directe omgeving dat uw kind niet (altijd) goed hoort: dat kan misverstanden voorkomen op school, bij zwemles, op de sportclub, enzovoort.

Goed luisteren

Luisteren is het verwerken van geluiden die je hoort. Door goed luisteren leert een kind om te praten en begrijpt hij wat er tegen hem wordt gezegd. Als je luistert richt je de aandacht op een bepaald geluid. Kun je dat goed, dan kun je verschillen in geluiden ontdekken. Bijvoorbeeld het verschil tussen de huisbel en de telefoonbel. Spraakklanken zijn ook geluiden. Als je praat maak je van spraakklanken woorden en van woorden maak je zinnen. Om goed te kunnen praten moet je dus goed kunnen luisteren. Geheugen en concentratie spelen daarbij ook een rol. Kinderen die moeite hebben met luisteren, horen klanken en woorden anders of vervormd. Ze horen bijvoorbeeld 'tap' in plaats van 'tak', 'mis' in plaats van 'mes' of 'kaas' als er 'kaars' wordt gezegd. Hierdoor kunnen woorden en zinnen een hele andere betekenis krijgen.

Wat zijn de kenmerken van niet goed luisteren?

Het kan zijn dat een kind niet goed luistert als het kind:

- moeite heeft met het nazeggen van woorden, zinnen en versjes;
- moeite heeft met rijmen;
- kleine woorden, als 'de' en 'er' weglaat uit de zin;
- woorden vervormt; het zegt bijvoorbeeld 'sinepomp' in plaats van 'benzinepomp';
- woorden niet goed uitspreekt.

Als vast staat dat uw kind wel goed kan horen, maar u herkent wel enkele van deze kenmerken, dan heeft uw kind waarschijnlijk moeite met luisteren.

Tips

Om een goede luisterhouding (auditieve waarneming) te stimuleren is het belangrijk om op de volgende punten te letten:

- Creëer een rustige omgeving. Als er veel achtergrondlawaai is, zoals radio of tv, dan is het moeilijker om geluiden en klanken van elkaar te onderscheiden. Een rustige omgeving is belangrijk voor de concentratie en de luisterhouding.
- Spreek rustig en duidelijk. Als u in een rustig spreektempo en duidelijk spreekt, wordt het gemakkelijker voor uw kind om woorden, zinnen en klanken op te nemen.
- Gebruik geen moeilijke woorden en vermijd lange zinnen.
Vraag aandacht voor het luisteren. Als u iets begint te vertellen terwijl uw kind geconcentreerd aan het spelen is, kan het de eerste helft van uw verhaal missen. Kijk uw kind aan voordat u iets gaat vertellen.

- Geef uw kind de tijd om wat u verteld heeft te verwerken. Geef daarom niet teveel informatie in een keer. Door af en toe een pauze in te lassen geeft u uw kind de gelegenheid om tussendoor te reageren op wat er wordt gezegd.

Luisterspelletjes

Kies elke dag een paar spelletjes en oefen 5 tot 10 minuten. Probeer het oefenen leuk en speels te houden.

1. Laat uw kind de ogen dicht doen of bindt een blinddoek voor. Laat allerlei geluiden horen die uw kind moet raden, bijvoorbeeld: in de handen klappen, op de deur kloppen, op het raam tikken, gordijnen dichtdoen, stoel verschuiven, iets laten vallen, lichtknopje aan en uit doen, stampen met de voet, klakken met de tong, kusgeluidjes maken, de eierwekker af laten lopen, de w.c. doortrekken, de kraan openzetten...
2. Leg een aantal voorwerpen die geluid maken op tafel, bijvoorbeeld: een bos sleutels, een belletje, een doosje lucifers, een zakje knickers, een klikkende balpen, een doosje hagelslag, een zakje chips...
Terwijl uw kind niet kijkt, pakt u één van deze dingen op en maakt er geluid mee. Uw kind zegt wat het hoort.
Gaat dit goed? Laat dan twee of meer geluiden achter elkaar horen.
3. Spreek af om samen stil te zijn en luister naar alles wat er te horen is; binnen en buiten. Wie iets hoort mag het zeggen: een auto, een klok, een vogel, de wind, kinderen op straat...
4. Verstop een voorwerp dat geluid maakt en laat uw kind het opzoeken, bijvoorbeeld: een radio of een wekker.
5. Laat uw kind zinnnetjes nazeggen. De zinnnetjes worden steeds langer, bijvoorbeeld: 'tim eet', 'tim eet soep', 'tim eet lekkere soep', 'tim eet lekkere soep met balletjes ...'
6. Noem drie woorden op. Vraag daarna: 'Welk woord zei ik het eerst?' of : 'Welk woord zei ik het laatst?'
7. Een spelletje voor twee of meer personen. Zeg om de beurt: 'Ik ga op reis en ik neem mee....' en dan noemt u iets op, bijvoorbeeld: 'een tandenborstel'. De volgende noemt op wat al gezegd is en voegt daar iets anders aan toe, dus: 'Ik ga op reis en ik neem mee een tandenborstel, een kam ...'.
Variaties: 'Ik ga naar de markt en ik koop ...' of 'Ik ga naar de dierentuin en ik zie...'

Andere woordspelletjes

1. Zeg een woord twee keer: één keer gewoon en daarna in 'let-ter-gre-pen'. Uw kind zegt het woord na en klapt bij elke lettergreep in de handen.
Als dat goed gaat bedenkt uw kind zelf een woord en klapt ook nu weer bij elke lettergreep. Een variatie hierop: laat uw kind hinkelen, een blokje neerleggen of een rondje kleuren bij elke lettergreep.
2. Noem een kort en een lang woord, bijvoorbeeld 'glas' - 'glazenwasser'. Uw kind geeft aan welk woord het kortst of het langst is.
3. Laat uw kind eenvoudige woorden nazeggen. Als dat goed gaat maakt u rijtjes van twee, drie of meer woorden, die uw kind in de goede volgorde kan nazeggen, bijvoorbeeld:

huis boom ...	fiets - pop kar - muts ...	neer - lat - sok poes - deur - bij ...

Voorlezen als luisterspeltje

1. Lees een bekend verhaal voor. Lees het daarna nog een keer voor, maar verander dan belangrijke woorden. Het verhaal van Roodkapje begint dan bijvoorbeeld met: 'Er was eens een klein jongetje. Hij had een groen kapje op'. Uw kind moet dan reageren op de fouten.
2. Laat uw kind reageren op een bepaald woord in het verhaal, bijvoorbeeld: in de handen klappen bij het woord 'kabouter'.
3. Vertel een verhaaltje en stel daarbij tussendoor vragen, zoals: 'Waarom was de moeder van Jip boos?'
4. Vertel een verhaaltje en laat uw kind het met eigen woorden navertellen.
5. Laat uw kind een eenvoudig opzegversje zo goed mogelijk nazeggen.

Rijmen

1. Noem steeds twee woorden op. Laat uw kind zeggen of ze wel of niet rijmen, bijvoorbeeld: 'jas - das' is 'ja!' // 'Jas - boom' is 'Nee!'
2. Laat het laatste woord van een rijmpje weg en laat uw kind dat invullen, bijvoorbeeld: 'de paashaas heeft weer veel te doen, hij verft de eitjes geel en ...'.
3. Rijm om de beurt op alles wat u ziet: 'kop, dop, mop, sop ...'.
4. Noem drie woorden op waarvan er twee rijmen, bijvoorbeeld: 'bel - teen - been'. Uw kind mag zeggen, welk woord niet rijmt.
Andere voorbeelden zijn: 'poot - rood - doos' en 'jas - bal - tas'

Vragen?

Heeft u vragen of behoefte aan een persoonlijk gesprek met een logopediste, neem dan contact op met de JGZ Zuid-Holland West, telefoon (088) 054 99 99 of mail naar info@jgzzhw.nl.

Succes met oefenen!

